

2023

Suomi toisena kielenä -opetus

UUSIKAUPUNKI

Sisällysluettelo

1 Monikieliset oppilaat.....	3
2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä.....	3
2.1 S2-oppimäärän sisällöt ja tavoitteet.....	4
3 Opetusjärjestelyt.....	5
3.1 Siirtyminen S2-oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään.....	5
3.2 Miten oppilaan ruotsin kielen opetus tulee järjestää, jos oppilas opiskelee S2-oppimäärän mukaisesti?	5
4 S2-oppilaan arviointi	6
4.1 Miten arviointi tehdään, jos oppilas osallistuu S2-opetuksen lisäksi myös suomen kieli ja kirjallisuus -opetukseen?.....	6
4.2 Miten taitotasoasteikkoa voi käyttää S2-opetuksessa ja arvioinnissa?	6
4.2.1 Kehittyvän kielitaidon asteikko	7
Liite 1	9
Liite 2.....	10

1 Monikieliset oppilaat

Monikielisten oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan

- tiiviillä yhteistyöllä huoltajien kanssa
- eri kulttuureita esittelevien tapahtumien, esim. teemaviikkojen avulla
- ottamalla huomioon oppilaan kulttuuritaustan erityispiirteet.

Monikielisten oppilaiden kielen ja kielellisten valmiuksien kehittymistä tuetaan

- järjestämällä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän opetusta
- suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opetusta
- äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta
- mahdollisuuksia oppilaan oman äidinkielen kehittymiseen sähköisten oppimisympäristöjen avulla.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että valtioneuvoston antaman tuntijakoasetuksen (422/2012 8 § 2 mom.) mukaan koulun opetuskielen mukaisen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sijasta monikielisille oppilaille voidaan opettaa joko kokonaan tai eriyttämällä suomen tai ruotsin kieltä erityisesti monikielisille oppilaille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti.

2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

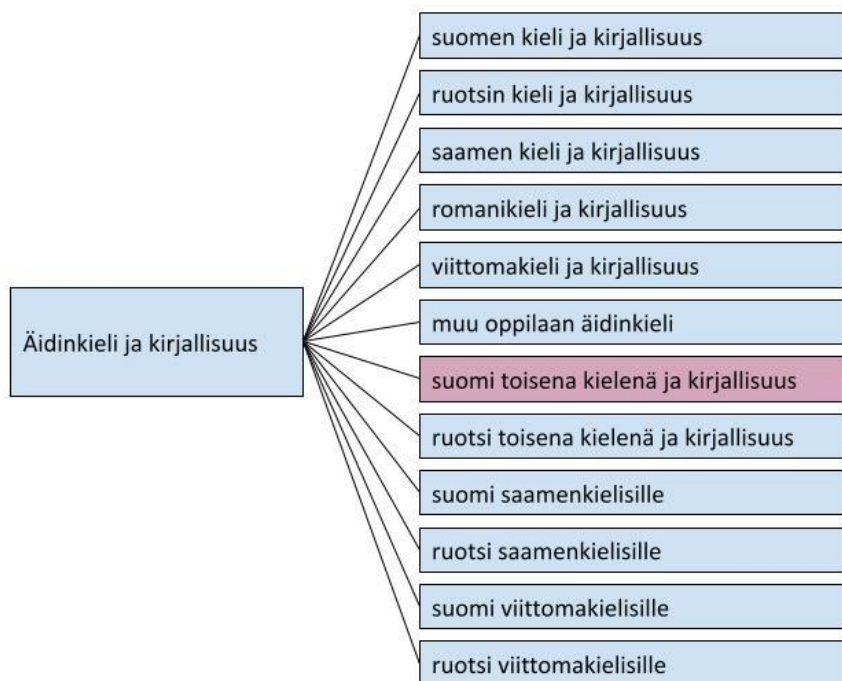
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan oppilas voi opiskella [suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää](#)

- jos hänen äidinkiелensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.
- kun oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa.
- mikäli oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kunkin oppilaan tarpeisiin parhaiten soveltuvan oppimäärän määrittelevät opetuksesta vastuussa olevat opettajat yhteistyössä. Oppilaan huoltaja tekee kuitenkin lopullisen päätöksen oppimääriä koskevista valinnoista.

Oppilaan on opiskeltava jotakin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärää, koska äidinkieli ja kirjallisuus on perusopetuslaissa (628/1998 11 §) kaikille yhteinen oppiaine. Saman lain 3 §:ssä todetaan, että opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti niin, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä (ks. Kuvio 1). Kyseinen oppimäärä eroaa äidinkielen, toisen kotimaisen kielen sekä vieraan kielen opetuksesta monin tavoin. S2-opetus ei ole suomen kielen tuki- tai erityisopetusta, vaan sillä on omat tavoitteensa, sisältönsä ja arviointikriteerinsä, joita opetuksessa tulee noudattaa. S2-opetusta ei tule sekoittaa KIETU-opetukseen, jossa oppilaalle järjestetään kielipedagogista apua eri reaaliaineiden opiskelussa ja joka on oppimisen tukimuoto.

Kuvio 1 Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät

S2-oppimäärä ei ole kolmiportaisen tuen toimi eikä siis edellytä tehostetun tuen päätöstä. S2-opetussuunnitelma antaa mahdollisuuden joustavaan etenemiseen ja omien tavoitteiden asettamiseen, joten lähtökohtaisesti monikieliselle oppilaalle ei ole tarpeen tehdä tehostetun tuen päätöstä S2-oppimäärän vuoksi. Tehostetun tuen päätös tehdään aina yksilökohtaisesti riippumatta siitä, onko oppilas monikielinen vai ei. S2-oppilaalle voidaan tehdä tarvittaessa oppimissuunnitelma.

2.1 S2-oppimäärän sisällöt ja tavoitteet

S2-opetuksen keskeiset sisällöt on kuvattu vuosiluokittain 1–2, 3–6 ja 7–9 opetussuunnitelman perusteissa. Keskeiset sisällöt ovat seuraavat:

- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien tulkitseminen
- Tekstien tuottaminen
- Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Vaikka tavoitteet ja sisällöt on opetussuunnitelmassa kirjattu vuosiluokittain, oppilasta opetetaan kuitenkin oppilaan oma lähtötaso huomioon ottaen ja opetusta eriyttäen. S2-opetuksen kielitietoiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Oppilaalle annetaan mahdollisuus tuoda osaamistaan esille niillä tavoilla, joita hän osaa (esim. lauluesitykset, kuvataide, nukketeatteri, matematiikka).
- Oppilaan kanssa kommunikoidaan niillä yhteisillä kielillä, joita oppilas osaa ja ymmärtää.
- Opetuksessa hyödynnetään oppimisen kannalta hyödyllisiä sähköisiä oppimisympäristöjä.
- Oppilas saavuttaa sellaiset suomen kielen perustaidot, että hän pystyy toimimaan ja opiskelemaan ympäröivässä kieliyhteisössä tasavertaisena muiden kanssa.
- Oppilas oppii käyttämään kieltä kaiken oppimisen tukena.

3 Opetusjärjestelyt

Opetusjärjestelyiden lähtökohtana on aina oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe, joiden mukaan opetus suunnitellaan. Kun oppilaan peruskielitaidossa on puutteita, hän yleensä hyötyy eniten hänelle järjestettävästä S2-opetuksesta. Kun oppilaan kielitaito vahvistuu, hänet integroidaan yhä enemmän suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetukseen. Aluksi integrointi vaatii opetuksen eriyttämistä.

S2-opetuksen järjestäminen Uudessakaupungissa

1.–2. luokilla S2-oppilas opiskelee pääsääntöisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää oman opetusryhmänsä kanssa äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla. Opetuksessa on huomioitava oppilaan kielitaidon taso.

S2-oppimäärän opetus järjestetään seuraavilla tavoilla 3. luokasta ylöspäin:

1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -tunnit sijoitetaan lukujärjestykseen pääsääntöisesti rinnakkain äidinkielen ja kirjallisuuden oppituntien kanssa.
2. Oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jolloin luokan-/aineenopettaja eriyttää opetustaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja oppilaan kielitaidon tason huomioiden. Kielitaidon tasosta riippuen S2-oppilaalle tarjotaan 1–3 viikkotuntia suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetusta S2-opettajan johdolla. Tällöin luokanopettaja tai äidinkielen opettaja ja S2-opettaja suunnittelevat opetusta yhdessä. He myös vastaavat oppilaan oppimisen arvioinnista yhdessä. Ylemmillä vuosiluokilla voidaan hyödyntää myös jaksojärjestelmää siten, että oppilas voi opiskella joissakin jaksoissa kokonaan suomen äidinkielen ja kirjallisuuden ryhmässä ja joissakin jaksoissa taas kokonaan S2-ryhmässä.
3. S2-opetusta voidaan antaa myös luokanopettajan tai äidinkielen opettajan ja S2-opettajan samanaikaisopetuksena. Opetuksen suunnittelu ja oppilaan oppimisen arviointi tehdään opettajien yhteistyönä.

3.1 Siirtyminen S2-oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään

S2-oppimäärän tavoitteista siirrytään suomen kieli- ja kirjallisuus -oppimäärään, kun oppilas on saavuttanut edellytykset sen oppimäärän mukaiseen opiskeluun. S2-statusta ei voi purkaa ilman oppilaan ja huoltajien suostumusta.

3.2 Miten oppilaan ruotsin kielen opetus tulee järjestää, jos oppilas opiskelee S2-oppimäärän mukaisesti?

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset. Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja tuen muodoilla (esim. tukiopeutus). Jos oppiaineen tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppimäärä voidaan yksilöllistää. Kieli- ja kulttuuritausta ei

sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen. Oppilaan opiskelu voidaan myös järjestää osittain toisin, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta (Perusopetuslaki 628/1998, 18 §). Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella.

4 S2-oppilaan arviointi

S2-oppilaan arviointi perustuu opetuksen tavoitteisiin ja niistä johdettuihin kriteereihin sekä jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön opetussuunnitelman mukaisesti. Arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan kehitystä ja ohjata oppilasta tunnistamaan oman osaamisensa edistymistä, vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Arvioinnin tulee olla monipuolista ja konkreettista sekä kiinteä osa oppimisprosessia. Muissa oppiaineissa on lisäksi hyvä ottaa huomioon, että opiskelussa tarvittavan kielitaidon saavuttaminen vie aikaa, joten kaikkien oppiaineiden opetuksessa tulee oppilaalle tarjota kielellistä tukea. Kaikkien aineiden opetuksen tulee olla kielitietoista: jokainen opettaja on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

S2-oppilaan arviointi Uudessakaupungissa

Arviointi on kokonaan sanallista vuosiluokilla 1–2. Monikielisten oppilaiden arvioinnissa käytetään numeerista arviointia kolmannesta luokasta ylöspäin, jos oppilaan kielitaito on riittävä opetussuunnitelmassa olevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Mikäli monikielisen oppilaan suomen kielen taito ei vielä riitä opiskelukielenä opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen jossakin oppiaineessa, annetaan arviointi sanallisena, lukuun ottamatta peruskoulun päättöarviointia.

4.1 Miten arviointi tehdään, jos oppilas osallistuu S2-opetuksen lisäksi myös suomen kieli ja kirjallisuus -opetukseen?

Oppilas voi opiskella kerrallaan vain yhtä oppimäärää, vaikka hän osallistuisi sekä S2-opetukseen että suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetukseen.

Mikäli oppilas opiskelee S2-oppimäärää osittain (ks. Valtioneuvoston asetus 422/2012), korostuu opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa opettajien välinen yhteistyö. Opetusta on eriytettävä siten, että oppilas voi opiskella S2-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti osallistuessaan toisen oppimäärän tunneille. Tällöin myös arvioinnin tulee perustua S2-oppimäärän tavoitteisiin.

4.2 Miten taitotasosteikkoa voi käyttää S2-opetuksessa ja arvioinnissa?

S2-oppimäärän uudet opetussuunnitelman perusteet ovat muuttuneet taitotasosteikon käytön suhteen. Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerien (2020) mukaan päättöarviointi perustuu opetuksen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, jotka määrittelevät numero arvosanan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason.

Kehittyvän kielitaidon asteikko on tarkoitettu opetuksen suunnittelun sekä oppilaiden kielitaidon arvioinnin ja itsearviointin tueksi.

4.2.1 Kehittyvän kielitaidon asteikko

Opetushallituksen toimesta on laadittu opettajien opetuksen suunnittelun ja oppilaiden kielitaidon arvioinnin ja itsearvioinnin tueksi [kehittyvän kielitaidon asteikko](#).

Asteikko ottaa huomioon nimenomaan toisen kielen oppimisen tarpeet ja kontekstin. Asteikko on laadittu käyttäen pohjana eurooppalaista viitekehystä ja sen suomalaisia sekä muissa maissa tehtyjä sovelluksia sekä hyödyntäen tietoa suomi toisena kielenä opetuksesta ja viimeaikaisista tutkimuksista.

Tasokuvauksissa on pyritty ottamaan huomioon nimenomaan toisen kielen opetuksen tarpeet ja perusopetuksen näkökulma. Ne on myös linkitetty S2-oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden kanssa. Tämä näkyy muun muassa siten, että asteikossa tarkastellaan kielitaitoa sekä osa-alueittain että vuorovaikutuksessa toisiinsa kietoutuvina taitoina, määritellään kullekin tasolle tyypillisiä tekstitaitoja ja tekstejä sekä kuvataan, miten kielitaito kehittyy tasolta toiselle ja millaisen tuen avulla oppilas voi ylittää senhetkisen osaamisensa.

Asteikolla pyritään konkretisoimaan, miten kielitaito yleisellä tasolla kehittyy, vaikka kielitaidon kuvaaminen tasoina ei olekaan ongelmatonta. Siksi onkin huomattava, että oppilaan osaamisessa on usein piirteitä eri tasojen kuvauksista tai oppilaan osaaminen ei kata kaikkia kullekin tasolle määriteltyjä piirteitä. Eri tasoihin liitettyjen tekstien kuvaus ei myöskään ole aukoton, koska esim. alkeisvaiheessa oleva oppilas voi riittävästi tuettuna pystyä tuottamaan myös B-tason tekstilajeja. Samoin esim. vuorovaikutustilanteissa oppilas voi pystyä ylittämään merkittävästi kielitaitonsa rajoja. Vuorovaikutuksessa opitaan ja vuorovaikutus tukee myös oppilaan omaa tuottamista ja ymmärtämistä. Tekstilistauksen tarkoituksena on lähinnä ilmentää, millaisia tekstejä oppilaan olisi syytä oppia hallitsemaan, jotta kielitaito ja tekstitaidot laajenevat ja monipuolistuvat.

Asteikkoa ei ole tarkoitettu käytettäväksi arviointikriteereinä, vaan oppilaan oppimisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Asteikko on tarkoitettu tukimateriaaliksi oppilaan kielitaidon kartoittamiseen. Asteikon kuvausten avulla on mahdollista saada tietoa oppilaan kielitaidon vahvuuksista ja kehittämiskohteista, jolloin opetuksen suunnittelu ja oppimateriaalien valinta on helpompaa varsinkin silloin, kun oppilaiden kielitaitoprofiilit vaihtelevat.

Lähteet:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/179673_oma_mieli_oma_kieli_1.pdf (Luku 1)

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/oph_suomi_toisena_kielena_esite_210x210_v3_sivuittain.pdf (Luku 1)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120422> (Luku 1)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-opetus> (Luku 2)

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/pitaako-maahanmuuttotautaiselle-oppilaalle-tehda-myos-tehostetun-tuen-paatos> (Luku 2)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus-s2> (Luku 2.1, luku 3.2, luku 4.2 ja 4.2.1)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/maahanmuuttotautaiset-oppijat> (Luku 2.1)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opetusjarjestelyista> (Luku 3)

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/miten-oppilaan-ruotsin-kielen-opetus-tulee-jarjestaa-jos-oppilas-opiskelee-s2> (Luku 3.2)

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/miten-s2-oppilasta-arvioidaan-eri-oppiaineissa> (Luku 4)

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/miten-arviointi-tehdaan-jos-oppilas-osallistuu-s2-opetuksen-lisaksi-myos-suomen> (Luku 4 ja luku 4.1)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielitaidon-kehittymisen-kuvaus> (Luku 4.2 ja 4.2.1)

Liite 1

Monikielisen oppilaan sanallinen arviointi

Monikielisten oppilaiden arvioinnissa käytetään numeerista arviointia kolmannesta luokasta ylöspäin, jos oppilaan kielitaito on riittävä opetussuunnitelmassa olevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Mikäli monikielisen oppilaan suomen kielen taito ei vielä riitä opiskelukielenä opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen jossakin oppiaineessa, annetaan arviointi sanallisena, lukuun ottamatta peruskoulun päättöarviointia.

Sanallista arviointia annettaessa oppiaineen kohdalle tulee todistuksessa numeron tilalle *hyväksytty/hylätty* ja sanallinen arviointi tulostuu erilliselle liitteelle. Sanallisessa arvioinnissa voidaan kuvata työskentelytaitoja ja edistymistä oppiaineessa. Sanallista arviointia annetaan vähintään vuosi VALMO-opetuksen jälkeen erityisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa ja reaaliaineissa, paitsi jos oppilas pystyy edistymään opetussuunnitelman tavoitteiden mukaan.

Luokan-/aineenopettaja antaa sanallisen arvioinnin yhteistyössä S2-/KIETU-opettajan kanssa. Wilmassa valitaan S (= hyväksytty) tai H (=hylätty) ja kirjoitetaan sanallinen arviointi. Alle on koottuna lausepankkiin arviointilauseita, joita voi käyttää sanallisen arvioinnin antamisessa (1 - 2 lausetta/ oppiaine). Niitä saa halutessaan muokata ja voi myös tehdä itse omia lauseita sanallista arviointia antaessa.

Lausepankki monikielisen oppilaan sanalliseen arviointiin

- Olet suoriutunut _____ (missä oppiaineessa) hyväksytysti.
 - Tarvitset vielä tukea ja ohjausta _____ (minkä oppiaineen) oppitunneilla ja tehtävissä.
 - Tarvitset tukea ohjeiden ymmärtämiseen ja niiden mukaan toimimiseen.
 - Harjoittelet vielä kysymään neuvoa, kun et ole ymmärtänyt jotakin asiaa.
 - Tarvitset vielä harjoitusta pari- ja ryhmätyöskentelyssä.
-
- Suoriudut hyvin _____. (missä oppiaineessa)
 - Olet usein aktiivinen oppitunneilla.
 - Teet hyvin sinulle annetut tehtävät.
 - Ymmärrät yleensä ohjeet ja osaat usein toimia niiden mukaan.
 - Osaat kysyä neuvoa, jos et ymmärrä jotakin asiaa.
 - Osaat toimia muiden kanssa yhteistyössä.
-
- Suoriudut erinomaisesti _____. (missä oppiaineessa)
 - Olet aina aktiivinen oppitunneilla.
 - Teet tunnollisesti sinulle annetut tehtävät.
 - Ymmärrät ohjeet ja toimit niiden mukaan.
 - Kysyt aina rohkeasti, jos et ymmärrä jotakin asiaa.
 - Huomioit erinomaisesti muut ja osaat tehdä yhteistyötä muiden kanssa.

Liite 2

UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKI
Uudenkaupungin yhtenäiskoulu

LIITE LUKUVUOSITODISTUKSEEN
2023-2024
21.12.2023

Haamu Hessu
18.08.2014

7 . luokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Olet suoriutunut hyväksytysti. Olet usein aktiivinen oppitunneilla.

Maantieto

Suoriudut hyvin maantiedossa. Osaat kysyä neuvoa, jos et ymmärrä jotakin asiaa.

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Olet suoriutunut elämäkatsomustiedossa hyväksytysti. Tarvitset vielä tukea ja ohjausta oppitunneilla ja tehtävissä.